

WYPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Miejsce na naklejkę.

Sprawdź, czy kod na naklejce to

E-100.

Jeżeli tak – przyklej naklejkę.

Jeżeli nie – zgłoś to nauczycielowi.

EGZAMIN MATURALNY Z FILOZOFII

POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **9 maja 2022 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **14:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **50**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron (zadania 1–16).
Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

EFIP-R0-**100**-2205

Platon

Fedon

„Sama istota, o której [...] mówimy, że jest: czy jest ona zawsze stała i taka sama, czy też zmienna? Równość sama, piękno samo, cokolwiek będące samym, istotność – czy dopuszczają one jakkolwiek zmianę? Czy też cokolwiek będące samym, co jest jednoideowe, pozostaje zawsze samo w sobie i stale takie samo, i nigdy w żaden sposób i pod żadnym względem nie podlega jakimkolwiek przekształceniu?”

„Musi pozostawać stałe i niezmiennie, Sokratesie” – rzekł Kebes.

„A jak to wygląda w przypadku rozlicznych rzeczy pięknych, takich jak ludzie, konie, płaszcze czy jakiegokolwiek inne tego typu? Jak w przypadku rzeczy równych [lub pięknych] czy wielu innych, biorących nazwę od owych [idei]? Czy są one takie same, czy też, zupełnie przeciwnie, wypadaloby powiedzieć, że nigdy nie są te rzeczy takie same ani w stosunku do siebie, ani w stosunkach z innymi rzeczami?”

„Tak się właśnie z nimi dzieje – odparł Kebes. – One nigdy nie są takie same”.

„Ale jeśli o nie idzie, to możesz je i dotknąć, i zobaczyć, i doznać innymi zmysłami, natomiast wobec tych [istot], które są niezmiennie, nie ma niczego, czym mógłbyś je uchwycić, poza racjonalnym wnioskowaniem. Tego typu [istoty] są więc niewidzialne i zobaczyć się ich nie da?”

„Z całą pewnością jest to prawda”. [...]

„Idźmy dalej – rzekł tamten. – Czy nie jest tak, że w nas samych istnieje ciało jak i dusza?”

„Jakżeby inaczej”.

„Do którego rodzaju, powiemy, ciało jest bardziej podobne i z którym bardziej spokrewnione?”

„Dla każdego jest jasne – odrzekł – że z tym, co widzialne”. [...]

„A zatem co powiemy o duszy? Że widzialna czy też że niewidzialna?”

„Nie można jej zobaczyć”. [...]

„Dusza jest więc bardziej niż ciało podobna do tego, co niewidzialne, zaś ono do tego, co widzialne”.

„Z całą pewnością, Sokratesie, tak musi być”.

„No a czy nie mówiliśmy przed chwilą, że kiedy dusza korzysta z ciała dla badania czegokolwiek, czy to za pomocą wzroku, czy słuchu, czy jakiegoś innego zmysłu – korzystanie z pomocy ciała polega bowiem właśnie na badaniu rzeczy zmysłem – wtedy ciało ciągnie ją do tych rzeczy, które nigdy nie są takie same? Ona zaś błąka się, pełna niepokoju, zataczając się niby pijana, bo się z rzeczami tego rodzaju zetknęła?”

„Istotnie”.

„Gdy zaś prowadzi badania sama przez siebie, to odchodzi wtedy w tamtą stronę, w kierunku tego, co czyste, i tego, co jest zawsze i co jest nieśmiertelne i niezmiennie. A będąc z tym spokrewniona, zawsze znajdzie się w pobliżu tego, jeśli tylko zostanie sama ze sobą i jeśli będzie mogła. A wtedy następuje koniec błąkania się i przy takich rzeczach pozostaje zawsze niezmiennie taka sama, bo z nimi się zetknęła”. [...]

„Bardzo pięknie i bardzo dobrze to powiedziałeś, Sokratesie”.

„A jak ci się wydaje – jeśli weźmiesz pod uwagę to, co stwierdzono wcześniej, i to, co stwierdzono teraz – z którym rodzajem dusza wykazuje większe podobieństwo i pokrewieństwo?”

„Z przeprowadzonego rozumowania, jak sądzę, każdy zorientuje się, Sokratesie, nawet ktoś niezbyt pojętny, że dusza jest całkowicie i pod każdym względem bardziej podobna do tego, co zawsze niezmiennie, niż do tego, co takie nie jest”.

„A ciało?”

„Do tego drugiego”.

„Rozpatrz to teraz z tej strony. Skoro dusza i ciało występują razem, to natura nakazuje, aby ono służyło i było podległe, natomiast ona rządziła i panowała. Jeśli weźmiesz to pod uwagę, które z dwojga wydaje ci się podobne do tego, co boskie, a które do tego, co śmiertelne? Czy nie sądzisz, że to, co boskie, ze swojej natury przeznaczone jest do rządzenia i władania, to zaś, co śmiertelne, do podlegania i służenia?”

„Tak sądzę”.

„A do którego rodzaju podobna jest dusza?”

„To oczywiście, Sokratesie: dusza do boskiego, a ciało do śmiertelnego”.

„Rozważ teraz, Kebesie, czy z tego, co powiedzieliśmy, wypływa taki oto wniosek: dusza najbardziej podobna jest do tego, co boskie, nieśmiertelne, co jest przedmiotem umysłu, jednoideowe, nierozkładalne i zawsze wobec siebie niezmiennie takie same, natomiast ciało najbardziej podobne do tego, co ludzkie, śmiertelne, wieloideowe, co nie jest przedmiotem umysłu, jest rozkładalne i nigdy wobec siebie nie jest takie same. Czy możemy, drogi Kebesie, przeciwstawić tym słowom coś, co wskazywałoby, że rzeczy mają się inaczej?”

„Nie możemy”.

Platon, *Fedon*, Kraków–Warszawa 2017.

Zadanie 1. (0–1)

Sformułuj dwie tezy na temat duszy zawarte w przytoczonym fragmencie tekstu – jedną ontologiczną i jedną epistemologiczną.

Teza ontologiczna: .....

.....

Teza epistemologiczna: .....

.....

Zadanie 2. (0–1)

Wymień dwa, wskazane w przytoczonym fragmencie tekstu, podobieństwa między ideami a duszami.

1. ....

.....

2. ....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.
	Maks. liczba pkt	1	1
	Uzyskana liczba pkt		

Zadanie 3. (0–2)

Na podstawie przytoczonego fragmentu tekstu Platona i wiedzy własnej scharakteryzuj relację, jaka według Platona zachodzi między „pięknem samym” a „rzeczami pięknymi, takimi jak ludzie, konie, płaszcze czy jakiegokolwiek inne tego typu”. Podaj nazwę stanowiska Platona w sporze o uniwersalia, a następnie porównaj je ze stanowiskiem Arystotelesa.

Charakterystyka: .....

.....

.....

.....

Nazwa stanowiska: .....

.....

Porównanie stanowisk: .....

.....

.....

Zadanie 4.1. (0–1)

Podaj nazwę stanowiska dotyczącego relacji ciała do duszy (umysłu), za którym argumentuje w przytoczonym tekście Sokrates. Wyjaśnij to stanowisko.

Nazwa stanowiska: .....

Wyjaśnienie: .....

.....

.....

Zadanie 4.2. (0–2)

Podaj nazwy dwóch stanowisk konkurencyjnych wobec stanowiska Sokratesa dotyczącego relacji ciała do duszy (umysłu) oraz wymień po jednym przedstawicielu każdego z podanych stanowisk.

1. Pierwsze stanowisko

Nazwa: .....

Przedstawiciel: .....

2. Drugie stanowisko

Nazwa: .....

Przedstawiciel: .....

Zadanie 5. (0–2)

Wyjaśnij, w jaki sposób św. Augustyn zmodyfikował pod wpływem chrześcijaństwa platońską teorię idei i platoński pogląd na temat genezy świata materialnego.

Teoria idei: .....

.....

.....

Koncepcja genezy świata materialnego: .....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	3.	4.1.	4.2.	5.
	Maks. liczba pkt	2	1	2	2
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 6. (0–1)

Oceń, czy poniższa propozycja podziału logicznego jest formalnie poprawna. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Z punktu widzenia filozofii Platona wszystkie byty dzielą się na wieczne idee i nietrwałe ciała.

Ocena poprawności: .....

.....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

.....

Zadanie 7. (0–1)

Uzupełnij przesłankę 2. w poniższym rozumowaniu tak, aby otrzymać formalnie poprawne rozumowanie dedukcyjne.

Przesłanka 1.: Jeśli idee są wieczne, to nieprawda, że dusze są śmiertelne.

Przesłanka 2.: .....

.....

Wniosek: Nieprawda, że dusze są wieczne.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Edmund Husserl

Idee czystej fenomenologii i fenomenologicznej filozofii

Żadna teoria, jaką by można wymyślić, nie może nas zwieść na manowce co do tej zasady wszystkich zasad: że każda źródłowo prezentująca naoczność jest źródłem prawomocności poznania, że wszystko, co się nam w «intuicji» źródłowo (by się tak wyrazić: w swej cielesnej rzeczywistości) przedstawia, należy po prostu przyjąć jako to, jako co się prezentuje, ale także jedynie w tych granicach, w jakich się tu prezentuje.

Edmund Husserl, *Idee czystej fenomenologii i fenomenologicznej filozofii*, Warszawa 1975.

Zadanie 8. (0–2)

Uzupełnij poniższą tabelę. Zaznacz T (TAK), jeżeli dany termin oznacza „źródłowo prezentującą naoczność” w rozumieniu Edmunda Husserla, albo N (NIE), jeśli nie oznacza.

Termin	Źródłowo prezentująca naoczność	
	T	N
indukcja	T	N
spostrzeżenie	T	N
wnioskowanie	T	N
hipoteza	T	N
dyskurs	T	N

Zadanie 9. (0–2)

Przytoczona zasada wszystkich zasad wyraża główną ideę programu filozoficznego Edmunda Husserla. Podaj jedno podobieństwo i jedną różnicę między programem filozoficznym Edmunda Husserla a empiryzmem Johna Locke’a.

Podobieństwo: .....

.....

.....

Różnica: .....

.....

.....

Zadanie 10. (0–1)

Zasada wszystkich zasad ma swoje rozwinięcie w metodzie fenomenologicznej Edmunda Husserla. Scharakteryzuj jeden, wybrany przez Ciebie, element tej metody.

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	6.	7.	8.	9.	10.
	Maks. liczba pkt	1	1	2	2	1
	Uzyskana liczba pkt					

Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

Władysław Tatarkiewicz

O szczęściu

Jednakże: 1) hedonizm etyczny jest tezą wątpliwą, a 2) gdyby nawet był prawdą, to żeń hedonizm psychologiczny nie wynika. Oba hedonizmy nie są ze sobą logicznie związane. Rzeczywiście pragnienia ludzkie nie zawsze są słusznymi pragnieniami; nie zawsze jest najcenniejsze to, co jest najbardziej upragnione. Moraliści stale wskazywali na tę dwoistość. Moraliści nowocześni najczęściej mówią tak: ludzie dbają, niestety, tylko o przyjemności, a tymczasem inne rzeczy są więcej warte. To znaczy – przyznają rację hedonizmowi psychologicznemu, ale nie przyznają jej etycznemu. Starożytni zaś moraliści mówili odwrotnie: że tylko przyjemności są coś warte, a ludzie, niestety, dbają o wszystko inne raczej niż o nie, dbają najwięcej o bogactwo, sławę, zaszczyty, które w gruncie rzeczy niewiele dają przyjemności. Znaczy to, że starożytni moraliści przyznawali rację hedonizmowi etycznemu, natomiast kwestionowali psychologiczny.

Władysław Tatarkiewicz, *O szczęściu*, Warszawa 2012.

Zadanie 11. (0–2)

Na podstawie przytoczonego fragmentu tekstu oceń prawdziwość poniższych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	Moraliści nowocześni uważali zazwyczaj hedonizm starożytny za pogląd błędny.	P	F
2.	Z hedonizmu psychologicznego wynika hedonizm etyczny.	P	F
3.	Z hedonizmu etycznego wynika hedonizm psychologiczny.	P	F
4.	Hedonista etyczny mógłby dążyć do bogactwa lub zaszczytów, gdyby dawały mu one przyjemność.	P	F

Zadanie 12. (0–2)

Teza hedonizmu psychologicznego głosi, że przyjemność jest jedynym lub kluczowym czynnikiem motywującym ludzi do działania. Wyjaśnij różnicę między hedonizmem psychologicznym oraz hedonizmem etycznym. Wymień jednego starożytnego przedstawiciela hedonizmu etycznego.

Wyjaśnienie: .....

.....

.....

.....

Przedstawiciel: .....

Zadanie 13. (0–2)

Spśród wymienionych poniżej filozofów wybierz tego, który stanowczo przeciwstawiał się hedonizmowi etycznemu. Odpowiedź uzasadnij, a następnie – w powiązaniu z myślą wybranego z listy filozofa – podaj jeden argument przeciw hedonizmowi etycznemu.

Protagoras   Epikur   Epiktet   św. Tomasz z Akwinu

Filozof: .....

Uzasadnienie: .....

.....

Argument przeciw hedonizmowi etycznemu: .....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0–1)

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A, B albo C i jej dookreślenie – 1., 2. albo 3.

Filozof brytyjski John Stuart Mill był

A.	przeciwnikiem hedonizmu etycznego,	czyli stanowiska w etyce,	1.	które krytykował Immanuel Kant.
B.	zwolennikiem hedonizmu etycznego,		2.	którego bronili Sokrates i Platon.
C.	przeciwnikiem etyki obowiązku,		3.	którego odmianą jest intuicjonizm Henri Bergsona.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	11.	12.	13.	14.
	Maks. liczba pkt	2	2	2	1
	Uzyskana liczba pkt				

Zadanie 15. (0–2)

Wyobraź sobie następującą sytuację. W naszym świecie istnieje osoba, która czerpie wielką przyjemność z bezinteresownego rozpowszechniania złośliwych plotek, ale czyni to w taki sposób, że obmawiane przez nią osoby nigdy się o tym nie dowiadują i nie cierpią z tego powodu.

Sformułuj ocenę moralną postępowania takiej osoby z punktu widzenia hedonizmu etycznego oraz etyki Immanuela Kanta.

Ocena z punktu widzenia hedonizmu etycznego: .....

.....
.....
.....

Ocena z punktu widzenia etyki Immanuela Kanta: .....

.....
.....
.....

Zadanie 16. (0–25)

Napisz wypracowanie na jeden z poniższych tematów.

Temat 1.

Bycie prawdziwym jest czymś innym niż bycie uważanym za prawdziwe. Nie ma żadnej sprzeczności w tym, że coś, co wszyscy uważają za fałszywe, jest prawdziwe.

Gottlob Frege

Czy zgadzasz się z tezą, że prawdziwość jest czymś innym niż bycie uważanym za prawdziwe? Rozważ problem, odwołując się do znanych ci stanowisk filozoficznych.

Temat 2.

W życiu nie chodzi o szczęście, lecz o dobre życie.

Barbara Skarga

Czy dobre życie może być nieszczęśliwe, a złe – szczęśliwe? Rozważ problem, odwołując się do znanych ci stanowisk filozoficznych.

BRUDNOPIS
(nie podlega ocenie)

